

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
освіти і науки України
04.03.2020 р. № 370

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ Перший (бакалаврський) рівень
(назва рівня вищої освіти)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ Бакалавр
(назва ступеня вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 03 «Гуманітарні науки»
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 033 «Філософія»
(код та найменування спеціальності)

Видання офіційне

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Київ
2020**

I. Преамбула

Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 03 – Гуманітарні науки, спеціальність 033 – Філософія.

Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 04.03.2020 р. № 370.

Стандарт розроблено членами підкомісії зі спеціальності 033 «Філософія» Науково-методичної комісії № 4 з гуманітарних наук та богослов'я сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України.

РОЗРОБНИКИ СТАНДАРТУ:

Шашкова Людмила Олексіївна, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри теоретичної і практичної філософії Київського національного університету імені Тараса Шевченка (голова підкомісії);

Менжулін Вадим Ігорович, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії та релігієзнавства Національного університету «Києво-Могилянська академія» (заступник голови підкомісії);

Бойко Анжела Іванівна, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософських і політичних наук Черкаського державного технологічного університету (секретар підкомісії);

Пролеєв Сергій Вікторович, доктор філософських наук, професор, завідувач відділу філософії культури, етики та естетики Інституту філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України;

Карпенко Іван Васильович, доктор філософських наук, професор, декан філософського факультету Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна;

Карась Анатолій Феодосійович, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Львівського національного університету імені Івана Франка;

Дахній Андрій Йосипович, доктор філософських наук, завідувач кафедри історії філософії Львівського національного університету імені Івана Франка.

Стандарт розглянуто та схвалено на засіданні підкомісії зі спеціальності 033 «Філософія» Науково-методичної комісії № 4 з гуманітарних наук та богослов'я сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (протокол № 5 від 12. 10. 2016 р.).

Стандарт розглянуто на засіданні сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (протокол № 15 від 23.05.2017 р.).

Фахову експертизу проводили:

Горбунова Людмила Степанівна, доктор філософських наук, головний науковий співробітник відділу інтернаціоналізації вищої освіти Інституту вищої освіти НАПН України;

Хома Олег Ігорович, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії та гуманітарних наук Вінницького національного технічного університету;

Голубович Інна Володимирівна, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії і гуманітарних наук Одеської державної музичної академії імені А. В. Нежданової.

З урахуванням рекомендацій фахової експертизи стандарт розглянуто та схвалено на засіданні підкомісії зі спеціальності 033 «Філософія» Науково-методичної комісії № 4 з гуманітарних наук та богослов'я сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (протокол № 8 від 16.10.2018 р.).

Методичну експертизу проводили:

Калашнікова Світлана Андріївна, доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту вищої освіти НАПН України, Національний експерт Програми ЄС Еразмус+, член BFUG – Україна;

Луговий Володимир Іларіонович, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член, перший віце-президент НАПН України;

Таланова Жаннета Василівна, доктор педагогічних наук, доцент, с.н.с., менеджер з аналітичної роботи Національного Еразмус+ офісу в Україні.

Стандарт розглянуто Федерацією роботодавців України.

Стандарт розглянуто після надходження всіх зауважень і пропозицій та схвалено на засіданні підкомісії зі спеціальності 033 «Філософія» Науково-методичної комісії № 4 з гуманітарних наук та богослов'я сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (протокол № 2 від 17.10.2019 р.).

Стандарт погоджено на засіданні Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (протокол від 18.02.2020 р. № 4).

II. Загальна характеристика

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	03 – Гуманітарні науки
Спеціальність	033 – Філософія
Форми навчання	Обмеження відсутні
Освітня кваліфікація	Бакалавр філософії за спеціалізацією (зазначити назву спеціалізації за наявності)
Кваліфікація в дипломі	Ступінь вищої освіти – бакалавр , спеціальність – Філософія , спеціалізація – (зазначити назву, за наявності), освітня програма – (зазначити назву)
Опис предметної області	<p><i>Об'єкти вивчення та діяльності:</i> філософські питання і вчення в історичному розвитку та системно-теоретичному вигляді; вплив філософських ідей на розвиток людини, суспільства, культури.</p> <p><i>Цілі навчання</i> – підготовка фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері філософії та гуманітаристики або у процесі навчання, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов і передбачають системне опанування основ філософії, обізнаність в існуючих філософських традиціях, ученнях, методологіях, застосування теорій і методів філософії.</p> <p><i>Теоретичний зміст предметної області:</i> комплекс ідей, понять, категорій, теорій, концепцій, принципів, методів філософії; функціонування і трансформація інтелектуальних практик.</p> <p><i>Методи, методики та технології:</i> філософські і загальнонаукові методи, методологічні підходи сучасної філософії, поширення та презентації результатів досліджень.</p> <p><i>Інструментарій та обладнання:</i> сучасне інформаційно-комунікаційне обладнання, інформаційні засоби, що застосовуються у професійній діяльності.</p>
Академічні права випускників	Можливість навчання за програмою другого (магістерського) рівня вищої освіти. Набуття додаткових кваліфікацій у системі післядипломної освіти.

III. Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти (зміни внесено відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 28.05.2021 № 593)

Обсяг освітньої програми у ЄКТС	- на базі повної загальної середньої освіти становить 240 кредитів ЄКТС;
--	--

	<p>- на основі ступеня «фаховий молодший бакалавр», «молодший бакалавр» (освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст») заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати не більше ніж 60 кредитів ЄКТС, отриманих в межах попередньої освітньої програми підготовки фахового молодшого бакалавра, молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста);</p> <p>- на базі ступенів «бакалавр», «магістр» або ОКР «спеціаліст» заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати кредити ЄКТС, отримані в межах попередньої освітньої програми, обсягом не більше ніж 120 кредитів ЄКТС.</p> <p>Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю, визначених цим стандартом вищої освіти.</p> <p>Прийом на основі ступенів «молодший бакалавр», «фаховий молодший бакалавр» або освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» здійснюється за результатами зовнішнього незалежного оцінювання в порядку, визначеному законодавством</p>
--	---

IV. Перелік компетентностей випускника

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі філософії та гуманітаристики або у процесі навчання, що передбачає застосування філософських теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу. 2. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями. 3. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел. 4. Здатність бути критичним і самокритичним. 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. 7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. 8. Здатність спілкуватися іноземною мовою. 9. Здатність до міжособистісної взаємодії, здатність працювати в команді. 10. Здатність працювати автономно. 11. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності 12. Здатність діяти на підставі етичних міркувань (мотивів). 13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого

	<p>розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p>1. Усвідомлення сенсу філософії, її дисциплінарного розмаїття та місця в системі культури.</p> <p>2. Здатність виокремлювати специфіку філософського знання та змістові відмінності філософії від інших форм мислення.</p> <p>3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про розвиток основних філософських ідей, учень та напрямків.</p> <p>4. Усвідомлення особливостей і місця вітчизняної інтелектуально-філософської традиції у світовій.</p> <p>5. Здатність аналізувати сучасні філософські проблеми та вчення.</p> <p>6. Здатність викладати міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.</p> <p>7. Здатність аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.</p> <p>8. Здатність оперувати філософською термінологією для розв'язання професійних завдань.</p> <p>9. Здатність застосовувати в професійній діяльності філософські методи і підходи.</p> <p>10. Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальнонаукової проблематики.</p> <p>11. Здатність застосовувати в професійній діяльності знання про засади, розвиток і сучасний стан наукового та гуманітарного знання.</p> <p>12. Здатність дотримуватися в професійній діяльності норм інтелектуальної доброчесності.</p> <p>13. Здатність брати участь у наукових та прикладних дослідженнях у галузі філософії.</p> <p>14. Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях на засадах діалогу, відкритості й толерантності.</p>

V. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

1. Розуміти сенс філософії, її місце в системі культури.

2. Розуміти розмаїття та специфіку філософських дисциплін, знати філософську термінологію.
3. Знати основні етапи, напрямки в історії світової та вітчизняної філософії.
4. Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики.
5. Спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.
6. Мати обізнаність щодо основних напрямів, тенденцій, проблематики сучасної філософії.
7. Розуміти сучасну наукову картину світу, її основні проблеми та суперечності.
8. Мати обізнаність у головних філософських методах і підходах, розуміти етико-практичну значущість філософського знання.
9. Мати навички написання філософських текстів.
10. Мати навички реферування, систематизованого огляду та порівняльного аналізу філософської та загальнонаукової літератури.
11. Вміти аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.
12. Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.
13. Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати.
14. Уникати симуляцій, плагіату та інших виявів академічної недобросовісності у сфері професійної діяльності або навчання.
15. Мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й толерантності.
16. Вміти застосовувати загальногуманітарні та філософські знання в різних сферах життєдіяльності.
17. Мати навички участі в наукових та прикладних дослідженнях у галузі філософії.
18. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

VI. Форми атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здобувачів вищої освіти здійснюється у формі атестаційного екзамену та публічного захисту кваліфікаційної роботи.
Вимоги до кваліфікаційної роботи	Кваліфікаційна робота з філософії представляє розгляд філософського питання, який має елементи наукового пошуку і присвячений розв'язанню складної спеціалізованої задачі або проблеми, що характеризується комплексністю і невизначеністю умов. Робота має продемонструвати рівень опанування методик здійснення

	філософських досліджень та навичок творчого розв'язання інтелектуальних завдань.
Вимоги до атестаційного екзамену	Кваліфікаційний іспит з філософії передбачає оцінювання результатів навчання та їх відповідності вимогам цього стандарту та освітньої програми.

VII. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

У ЗВО повинна функціонувати система забезпечення закладом вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості), яка передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладу вищої освіти та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- 8) забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату;
- 9) інших процедур і заходів.

Система забезпечення закладом вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) за поданням закладу вищої освіти оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, та міжнародним стандартам і рекомендаціям щодо забезпечення якості вищої освіти.

IX. Перелік нормативних документів, на яких базується стандарт вищої освіти

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 року за № 1556-VII. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

2. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 23 листопада 2011 року за № 1341. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>

3. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 29 квітня 2015 року за № 266. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>

4. Наказ Міністерства освіти і науки України від 01 червня 2016 року за № 600 «Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/using-novivni/povidomlennya/2016/06/01/metodichni-rekomendaciyi-shhodo-rozroblennya-stand/>

Генеральний директор
вищої освіти і освіти дорослих

Олег ШАРОВ

Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей / результатів навчання дескрипторам НРК

Додаток 1

Класифікація компетентностей (результатів навчання) за НРК	Знання Зн1 Концептуальні наукові та практичні знання Зн2 Критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання	Уміння/навички Ум1 Поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання	Комунікація К1 Донесення до фахівців і нефаківців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації К2 Збір, інтерпретація та застосування даних К3 Спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово	Відповідальність та автономія АВ1 Управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами АВ2 Спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах АВ3 Формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти АВ4 Організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп АВ5 Здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії
Загальні компетентності				
ЗК 1	Зн1			
ЗК 2	Зн1	Ум1		АВ5
ЗК 3	Зн2	Ум1	К2	АВ3
ЗК 4	Зн2	Ум1	К1	
ЗК 5	Зн2	Ум1	К2	
ЗК 6	Зн1	Ум1		АВ1
ЗК 7	Зн1		К3	
ЗК 8	Зн1		К3	
ЗК 9		Ум1	К1	АВ1
ЗК 10		Ум1		АВ5
ЗК 11				АВ3
ЗК 12				АВ3
ЗК 13			К1, К3	АВ2, АВ3
ЗК 14	Зн2	Ум1		АВ2, АВ3
Спеціальні (фахові) компетентності				
СК 1	Зн1			
СК 2	Зн2	Ум1	К1	АВ3
СК 3	Зн1	Ум1	К2	
СК 4	Зн1		К1, К3	
СК 5	Зн2	Ум1	К2	АВ3
СК 6	Зн1	Ум1	К1	
СК 7	Зн2	Ум1		
СК 8	Зн1	Ум1		
СК 9	Зн2	Ум1		
СК 10	Зн2	Ум1	К1	АВ3
СК 11		Ум1	К2	АВ3

CK 12				AB3
CK 13	3 _{H2}	Y _{M1}	K3	AB1
CK 14			K1, K3	AB3

Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей

Результати навчання	Компетентності																											
	Інтегральна компетентність																											
	Загальні компетентності														Спеціальні (фахові, предметні) компетентності													
	ЗК-1	ЗК-2	ЗК-3	ЗК-4	ЗК-5	ЗК-6	ЗК-7	ЗК-8	ЗК-9	ЗК-10	ЗК-11	ЗК-12	ЗК-13	ЗК-14	СК-1	СК-2	СК-3	СК-4	СК-5	СК-6	СК-7	СК-8	СК-9	СК-10	СК-11	СК-12	СК-13	ЗК-14
PH 1	+	+	+	+	+	+					+	+	+	+		+		+		+				+	+			+
PH 2	+	+	+	+	+	+					+			+	+								+	+	+			+
PH 3	+		+	+	+						+	+		+	+		+				+		+	+	+			
PH 4	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+			+		+	+						+	+	+		+	
PH 5							+	+	+				+											+	+			
PH 6	+	+	+	+	+	+								+	+	+	+	+	+	+	+			+	+			
PH 7	+	+	+			+									+					+		+	+	+	+			
PH 8	+	+	+	+	+	+						+								+						+	+	+
PH 9	+		+	+	+		+			+							+						+	+	+			
PH 10	+	+	+	+	+	+				+		+			+		+	+	+									
PH 11	+	+	+	+	+	+			+	+	+		+	+	+		+	+										
PH 12	+	+	+	+	+	+	+		+	+			+		+		+						+				+	
PH 13				+	+	+			+				+			+												
PH 14			+	+	+	+			+	+		+	+		+			+	+	+							+	
PH 15				+		+	+	+	+			+	+	+				+							+	+		
PH 16						+			+		+			+					+	+	+	+			+	+		
PH 17	+		+			+				+						+			+								+	
PH 18	+	+	+		+								+	+					+			+				+		+